ROK X

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 19

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1935 R.

POROZUMIENIE PRZEMYSŁU Z ROLNICTWEM

W połowie września zakończone zostały długotrwałe i uciążliwe pertraktacje przemysłu olejarskiego z rolnictwem w sprawie zakupu i odbioru krajowych nasion oleistych. Umowy, jakie na rok gospodarczy 1935/36 zawarte zostały przez poszczególne zakłady olejarskie z Centralą Obrotu Nasionami Oleistemi, wprawdzie co do formy odbiegają nieco od umów zeszłorocznych, jednak nie mają jeszcze cech umów handlowych, do czego dążył przemysł, chcąc stałą współpracę z rolnictwem oprzeć na logicznych zasadach gospodarczych. Zobowiązania przemysłu na bieżący rok gospodarczy dotyczą zakupu i odbioru określonych ilości nasion, a mianowicie: 22.000 t rzepaku i rzepiku, 15.000 t siemienia lnianego i 4.500 t konopi. Zobowiązania mają nadal charakter jednostronny. CONO niema obowiązku dostawy dla przemysłu umownych kontyngentów, o ile ceny nasion na wolnym rynku kształtować się będą powyżej cen umownych, natomiast poszczególne olejarnie muszą odebrać ilości umownie przewidziane i po umownych cenach nawet wówczas, gdyby ceny na wolnym rynku kształtowały się znacznie poniżej cen ustalonych.

Niebezpieczeństwo dla przemysłu olejarskiego, wynikające z zawartych umów, nie jest już w tym roku tak groźne jak w ubiegłym: przewidywania rolnictwa co do ogólnych zbiorów rzepaku, rzepiku i konopi były zbyt optymistyczne. Okazuje się, że zbiory tych nasion są znacznie mniejsze i najprawdopodobniej CONO nasion tych olejarstwu oferować nie będzie. Inaczej jednak przedstawia się sprawa z siemieniem lnianym. Umowny kontyngent ustalony został na 15.000 t, natomiast zbiory oceniane są na 23 — 30.000 t. W tej więc dziedzinie istnieje dla olejarstwa duże niebezpieczeństwo, analogicznie jak to miało miejsce w r. ub. Jednakże niebezpieczeństwo to jest w pewnym stopniu ograniczone przez: 1) stosowanie premji wywozowej na siemię lniane w wysokości 12 zł. od 100 kg., co przy dzisiejszym poziomie cen światowych na siemię lniane, zabezpiecza utrzymanie cen na wolnym rynku mniej więcej w granicach cen umownych; 2) nałożenie na przemysł mydlarski obowiązku odbioru w ciągu roku gospodarczego ok. 3.000 t krajowego oleju lnianego, co wydatnie wpłynie na zmniejszenie remanentów oleju lnianego w olejarniach i unormowanie w pewnym stopniu podaży tego oleju na rynku.

Naogół więc można powiedzieć, że tegoroczne umowy przemysłu olejarskiego z rolnictwem stanowią pewien postęp w stałej realizacji zasady preferencji dla krajowych nasion oleistych. Długotrwałe pertraktacje umożliwiły obu zainteresowanym grupom gospodarczym bardzo gruntowne i źródłowe przedyskutowanie wszystkich kwestyj, związanych z praktyczną realizacją zasady preferencji, i chociaż przemysł nie mógł jeszcze w tym roku przeprowadzić całości swoich słusznych i uzasadnionych postulatów gospodarczych na odcinku tej współpracy, to można wyrazić nadzieję, że dalsza lojalna współpraca doprowadzi do całkowitego uzgodnienia i że w przyszłości oparta ona będzie na zdrowych zasadach gospodarczych, uwzględniających konieczności życiowe obu zainteresowanych grup.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Pogrzeb ś. p. Inż. A. Tupalskiego, w dniu 10 września r. b., odbył się przy udziale licznie zgromadzonych kolegów i przyjaciół Zmarłego. W imieniu Związku Przemysłu Chemicznego przemówił nad otwartą mogiłą Inż. W. Sommer, dając wyraz szczeremu żalowi, spowodu śmierci współtowarzysza pracy i wybitnego działacza na polu wytwórczości chemicznej.

Podajemy niektóre ustępy przemówienia Inż. W. Sommera, rysujące szlachetną sylwetkę duchową Zmarłego:

„Ś. p. Aleksander Tupalski był w ciągu całego życia człowiekiem o nieposzlakowanie kryształowym charakterze. Był człowiekiem w całym tego słowa znaczeniu niezależnym, bez cienia oportunizmu, nie uznającym żadnych kompromisów niezgodnych z Jego własnym sumieniem. Człowiekiem zawsze jasno i bez zastrzeżeń wypowiadającym swe zdanie, umiejącym ponosić odpowiedzialność za swe czyny, bez względu na konsekwencje natury osobistej.

Pod maską dobrotliwej ironji, ukrywa wielkie serce, pełne głębokiej subtelności i wielkiej życzliwości dla wszystkich tych ludzi z któremi go życie stykało.

Nie szuka w życiu żadnych zaszczytów, ani korzyści materjalnych. Staje z zapałem do pracy na każdej placówce, dającej Mu zadowolenie moralne, a świadomość spełnionego obowiązku jest Mu najlepszą nagrodą.

Dużo wymaga od innych, jednakże najsurowszym sędzią jest zawsze dla siebie samego.

Długie lata ciężkiej pracy zawodowej upływają Mu na obczyźnie. Z rezultatów tej pracy niestety obcy jedynie szereg lat korzystali.

Po powrocie do tak głęboko przezeń umiłowanej już Niepodległej Ojczyzny ś. p. Tupalski bierze czynny udział w całym szeregu poczynań chemicznych, dążąc stale i konsekwentnie do realizacji umiłowanej przezeń idei stworzenia silnych podstaw niezależnego polskiego przemysłu chemicznego".

UBEZPIECZENIE OD ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

Nowy Kodeks Zobowiązań, który wszedł w życie z dniem 1 lipca 1934 roku, wprowadził szereg obostrzeń w zakresie postanowień o odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone względem osób trzecich.

Postanowienia Kodeksu Zobowiązań szczególnie zwiększają odpowiedzialność materjalną właścicieli przedsiębiorstw lub zakładów przemysłowych, którzy w myśl przepisów art. 152 odpowiadają za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa i od tej odpowiedzialności mogą uwolnić się tylko wówczas, gdy udowodnią, że szkoda powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za której czyny nie ponoszą odpowiedzialności — albo też wskutek siły wyższej. Przyczem właściciele przedsiębiorstw odpowiadają również materjalnie za szkody, wyrządzane z winy personelu, przy wykonywaniu powierzonych czynności.

Odszkodowanie w formie jednorazowej spłaty lub renty, która może być zabezpieczona na majątku przedsiębiorcy, obejmuje nietylko poniesioną stratę, ale również i zadośćuczynienie za krzywdę moralną, koszty leczenia, cierpienia fizyczne, utratę zarobku i t. d.

Odpowiedzialność w stosunku do osób nie wchodzących w skład przedsiębiorstwa może być w pewnych wypadkach rozciągnięta i na personel przedsiębiorstwa, pomimo ubezpieczenia go od wypadku w Ubezpieczalni Społecznej. Mianowicie na podstawie art. 195 i 196 Ustawy Scaleniowej możliwy jest regres ze strony Ubezpieczalni o zwrot równowartości świadczeń, jak również wysunięcie pretensyj przez poszkodowanych pracowników o zwrot różnicy pomiędzy wynagrodzeniem należnem w myśl ogólnych przepisów prawa i świadczeniami otrzymanemi z tytułu ubezpieczenia — jeżeli nieszczęśliwe wypadki zostały spowodowane zaniedbaniem obowiązków przez pracodawcę, wynikających z przepisów o ochronie życia i mienia pracowników. Ponieważ zaś Ubezpieczalnia Społeczna nie chroni przedsiębiorstw przed pretensjami, wniesionemi przez osoby niepozostające w stosunku służbowym jak klienci, przechodnie, rzemieślnicy i t. d., przez obce firmy lub samodzielnych rzemieślników, rodziny i krewnych, zatrudnionych w przedsiębiorstwie pracowników, oraz przez osoby zatrudnione, niepodlegające przymusowemu ubezpieczeniu — właściciel przedsiębiorstwa odpowiada materjalnie za wszelkie szkody, jakie osoby te mogłyby ponieść na życiu lub zdrowiu

Wyłania się zatem kwestja, jak wobec zaostrzonej odpowiedzialności cywilnej uchronić przedsiębiorstwo przed nieuniknionemi stratami oraz umożliwić racjonalną kalkulację kosztów administracyjnych.

Zagadnienie to, leżące w dwóch płaszczyznach, mianowicie zapewnienia w fabrykach maximum bezpieczeństwa pracy, oraz uniknięcia konsekwencyj materjalnych, mogących wyniknąć z pretensyj odszkodowawczych spowodu wypadków, zostało w pierwszej części rozwiązane na terenie przemysłu chemicznego przez powołanie przed paru laty Sekcji Bezpieczeństwa Pracy, której prace i osiągnięte rezultaty zostały już należycie oświetlone.

Pozostaje zatem zapytanie, czy wskazane byłoby chronienie się przedsiębiorstw przed ryzykiem materjalnem przy wypadkach przez zawarcie ubezpieczenia i przelanie odpowiedzialności na Towarzystwa Ubezpieczeń.

Należy wziąć pod uwagę, że ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej Towarzystw Ubezpieczeniowych zabezpiecza od nieprzewidzianych strat materjalnych, na jakie narażony jest przedsiębiorca, a które mogą powstać z tytułu ustawowej odpowiedzialności za szkody, jakich doznały osoby trzecie na mieniu lub zdrowiu, oraz obejmuje niezbędne koszty obrony sądowej i pozasądowej przeciw nieuzasadnionym roszczeniom osób trzecich jak i koszty obrony w postępowa-

niu karnem. Jeżeli ubezpieczający ma dać zabezpieczenie spowodu roszczenia osoby trzeciej, wówczas obowiązek Towarzystw Ubezpieczeniowych rozciąga się również na danie zabezpieczenia.

Najważniejszą cechą tego ubezpieczenia jest obrona ubezpieczonego przed roszczeniami. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się od chwili wypadku, względnie podniesienia roszczeń do ubezpieczającego.

Ze względu na wagę zagadnienia sprawa ubezpieczeń przedsiębiorstw chemicznych od odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwach Ubezpieczeń będzie rozważana na specjalnem zebraniu, zwołanem przez Związek Przemysłu Chemicznego.

KRONIKA

W dn. 18 września r. b. odbyła się, z udziałem przedstawiciela Związku, konferencja w Departamencie Zdrowia, Ministerstwa Opieki Społecznej, na której rozważana była dopuszczalność używania szeregu produktów chemicznych do wyrobu środków kosmetycznych.

W dn. 17 września r. b. odbyło się w Min. Przemysłu i Handlu, z udziałem przedstawicieli Związku, posiedzenie, poświęcone sprawie produkcji i przywozu celuloidu. Jak wiadomo — celuloid we wszystkich niemal gatunkach, wytwarzany jest przez Państwową Wytwórnię Prochu w Pionkach; celem obrad posiedzenia było zatem możliwie dokładne określenie, które jeszcze gatunki celuloidu nie są w kraju wytwarzane.

Ze sfer konsumentów kwasu mlekowego w Polsce zgłoszone były pod adresem Związku reklamacje, dotyczące możliwości nabycia i gatunków kwasu mlekowego, wytwarzanego w kraju. Po wyjaśnieniu sprawy stwierdzić możemy, że kwas mlekowy wytwarzany jest w Polsce przez 4 fabryki, których zdolność produkcyjna może całkowicie zaspokoić zapotrzebowanie krajowe, zarówno co do ilości jak i gatunku. Są to fabryki następujące: Fabr. Chem. „R. Barcikowski , Poznań, Składowa 13/18, Małopolskie Zakł. Chemiczne, Sp. z ogr. odp., Alwernia, Fabr. Chem. „Sz. Fein", Łódź, Żydowska 26, Fabr. Kwasu Mlekowego, „Karol Szejnert", Łódź, Pabjanicka 49.

Na terenie Związku Izb Przemysłowo-Handlowych rozważana jest sprawa zgłoszenia wniosków o zmianę taryfy świadectw przemysłowych. W kategorji przemysłowej projektowane jest daleko idące zróżniczkowanie kategorji w zależności od wielkości przedsiębiorstwa przemysłowego, w kategorji handlowej projektowane jest oparcie taryfy na obrocie i domniemanym zysku netto, według norm średniej zyskowności.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Związek opracował materjały dotyczące możliwości wywozu produktów chemicznych polskich do Australji i przedłożył je Ministerstwu, Państwowemu Instytutowi Eksportowemu i Radzie Traktatowej.

Przewidziane jest rozpoczęcie rokowań kontyngentowych z Grecją, na okres listopad 1935—styczeń 1936. Związek przystąpił do aktualizacji materjałów w tym zakresie.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych:

Holandja. Skontyngentowanie przywozu opon i dętek rowerowych na okres 1.IX.1935 — 1.VIII.1936. Importerom przysługuje prawo do wysokości 25% (w wadze) średniego importu w latach 1929/30/31.

Norwegja. Zmiana ceł na jedwab sztuczny.

Portugalja. Wprowadzenie obowiązku analizy przywożonych produktów farmaceutycznych.

Zwracamy uwagę na następujące raporty przedrukowane w „Informatorze Eksportowym":

Francja. Import ziół leczniczych (Nr. 26 str. 2).

Syrja. Reforma taryfy celnej (Nr. 26 str. 5).

Persja. Tranzyt do Persji przez Turcję (Nr. 26 str. 6).

Węgry. Zarządzenia o opłacie za przesyłki międzynarodowe we frankach szwajcarskich.

Brazylja. Zmiana przepisów dewizowych (Nr. 27, str. 2).

Holandja. Import siarczanu glinu (Nr. 27, str. 5).

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W numerze 211 „Monitora" z dnia 14 września r. b. ukazał się okólnik Ministerstwa Skarbu, potwierdzający wiadomość — podaną przez nas w poprzednim numerze „Wiadomości" — o możności pięciokrotnego wykorzystywania pozwoleń przywozu.

W numerze 209 „Monitora" z dnia 12 września r. b. ukazały się następujące okólniki: w sprawie clenia farb otrzymywanych z tlenku żelaza (poz. 235). W sprawie dopuszczania skażania tłuszczów ługiem sodowym i ługiem potasowym (poz. 236).

W numerze 239 „Monitora" z dnia 25 września r. b. (poz. 255) ukazał się okólnik Ministerstwa Skarbu wyjaśniający, które tłuszcze, kwasy tłuszczowe i oleje uwodornione uważać należy za należące do poz. 221 i 222 taryfy celnej.

ECHA

* Na odbywającym się w dniach 23—28 września r. b. w Brukseli Kongresie Chemji Przemysłowej, organizowanym przez francuską organizację Société de Chimie Industrielle, Związek Przemysłu Chemicznego R. P. reprezentowany był przez pp. Inż. Feliksa Wiślickiego, Prezesa Związku, Dr. Józefa Landaua, Vice-Prezesa Związku, oraz p. Inż. Tadeusza Zamoyskiego, Vice-Dyrektora Związku. W skład delegacji polskiej wchodził również p. Senator prof. Wojciech Świętosławski — w imieniu Polskiego Tow. Chemicznego.

W następnym numerze „Wiadomości", wzorem lat poprzednich, poświęcimy więcej miejsca sprawozdaniu z Kongresu.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	350.—
Spirytus drzew. techniczny 90/98	160.—
Alkohol metylowy czysty 99/100	240.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	120.—
Benzol czysty	92.—
Benzol handlowy 90%	84.50
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	90—100.—
Chloran potasu	180.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
* Chlorek wapna bielący	30.60
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22.—
Chlorobenzol	165.—
Chloroform czysty	800.—
„ „pro narcosi"	1.800.—
Dwuwęglan sodowy	38.—
Eter siarkowy	450.—
Fenol czysty	220.—
Formalina 40%	180.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—
* „ techniczna 85/88%	180.—
Karbolineum	20.50
Krezol czysty	95.—
Klej kostny	230.—
Klej skórny	250.—
Kwas azotowy tech. 36°Bé za 100% HNO_3	95.—
Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Kwas mrówkowy 80%	235.—
Kwas winowy zwykły	520.—
Kwas siarkowy 60° Bé	5.00
Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
„ octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15.—
„ rogowa 13/14% N_2	35.—
* Naftalin czysty w łuskach	46.—
Octan amylu	470.—
Octan metylu	330.—
Octan sodu	120.—
„ ołowiu	180.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	15.—
Olej lniany	145.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	130.—
* Saletra sodowa 15,5% N_2	28.10
* Salmjak raf.	120.—
Siarczan amonu	23.30
* Siarczan miedzi	55.—
* Siarczek sodu 60/62%	64.—
Smoła preparowana	15.—
Soda amonjakalna 98%	22.50
* „ kaustyczna 97,5%	54.—
Sól glauberska krystaliczna	7.00
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	110.—
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. +25% NH_3	60.—
Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.